

Razmišljanja ob svetovnem dnevu spomina na žrtve prometnih nesreč, 15.11.2020

Tokratno, že štirinajsto obeleževanje Dneva spomina na žrtve prometnih nesreč, se dogaja v okoliščinah prav posebno tesnobnega vzdušja. Grožnja Covida 19 je spremenila podobo našega sveta, obudila je strah, omejila je mnoge naše, prej še tako samoumevne, pravice in svobode. Omejila je naše priložnosti za neposredna medsebojna srečanja in druženja, zamejuje doseg našega gibanja. Skoraj nepredstavljivo se zožuje nas svet v katerem se lahko svobodno gibamo. To nas utesnjuje, povzroča vse več tesnobe, povečuje se nestrpnost. Vse bolj jasno se zavedamo vrednosti neomejene svobode gibanja.

Potreba po mobilnosti sodi med človekove osnovne potrebe; omogoča nam, da raziskujemo in spoznavamo naše okolje, spoznavamo nove kraje, ljudi, kulture, ponuja izzive za naše dejavno vključevanje v svet. Vsakodnevnega življenja si ni mogoče predstavljati brez mobilnosti.

Pomembno vlogo ima pri tem promet, ki s svojim razvojem pomembno prispeva k doseganju višje življenjske ravni. Vožnja nam omogoča samostojnost, neodvisnost, svobodo. V promet se vključujemo vse bolj zgodaj in v njem ostajamo aktivno vpeti do pozne starosti. Večje število udeležencev, vse hitrejša odvijanje prometa ustvarja določen paradoks, ki ogroža varnost in povečuje tveganje. Vožnja postaja vse zahtevnejša, vanjo pa je vključenih vse več ljudi, ki imajo občasne ali trajne omejitve (začasne ali trajne spremembe psihofizičnih stanj zaradi stresa, bolezni, staranja, utrujenosti, razpoloženjskih nihanj...), narašča tveganje za prometne nesreče.

Prometne nesreče in njihove posledice so visoka cena naraščajočega prometa za družbo ter previsoka za ponesrečence in njihove družine. Postopoma se jasneje zavedamo pomena varnosti v prometu. Prepoznavamo, da so ključni dejavniki, ki vplivajo na varnost prometa: značilnosti vozil (tehnična rešitve, asistenčni sistemi, avtomatizirana vožnja), ustrezna prometna infrastruktura (kakovost cest, primerno vzdrževanje, ustreznost signalizacije), smiselni cestno - prometni predpisi (ki uupoštevajo značilnosti in raven prometne kulture, večina voznikov je namreč prepričanih, da so dobri ali celo odlični vozniki) ter kot najpomembnejši dejavnik primerna usposobljenost voznikov. Razvoj posameznih dejavnikov je včasih videti kot igra ali tekmovanje z ozkimi delnimi cilji. Navedla bom samo slikovit primer iz reklame za vznemirjenje, ki ga omogoča vožnja z novim avtomobilom, ki nudi s svojimi asistentskimi sistemi delno avtomatizirano vožnjo do hitrosti 210 km/h. In na kateri cesti v Sloveniji je mogoča varna vožnja s tako hitrostjo. Podobna je bila reklama za prostostoječi mobilnik, ki naj bi prispeval k varnejši vožnji, pa čeprav rezultati raziskav kažejo na povečano tveganje za nezgodi zaradi motenj pozornosti med telefoniranjem med vožnjo. Boljšo varnost pa zagotavljamo le z usklajenim vplivanjem na vse dejavnike in z zavedanjem, da k višji prometni varnosti prispevajo prav vsi udeleženci prometa s svojim odgovornim vedenjem. Izredno pomembna je preventiva, kamor sodi vzgajanje vseh udeležencev v

prometu za varno in odgovorno vedenje v prometu. Sem sodi prometna vzgoja že od najmanjših otrok v vrtcih pa do vzgoje prometne kulture bodočih voznikov v avtošolah.

Pojavljajo pa se lahko tudi posamezni predlogi ukrepov, ki lahko zaradi drugih motivov ogrozijo varnost v prometu. S tem mislim na trenutno aktualno nezadostno preišljeno predlog za znižanje kazni za prekoračitev hitrosti, ki ga ocenjujem kot obupan ponesrečen poskus zagotavljanja všečnosti vlade, ki se sooča z vse večjim nezaupanjem. Zagotovo pa v trenutni situaciji ta ukrep nikakor ne prispeva k povečanju varnosti v prometu. Dejstvo je, da se skoraj polovica težjih prometnih nesreč zgodi zaradi previsoke hitrosti, pri mnogih nesrečah pa je previsoka hitrost še dodatno prispevala k teži posledic. Aktualna situacija povzroča vse višjo stopnjo tesnobe pri vseh večjemu številu ljudi in upravičeno lahko predvidevamo, da bodo mnogi sproščali svojo napetost tudi s prehitro in agresivno vožnjo. Torej tovrsten predlog ni ne utemeljen, kaže na nepoznavanje dejstev in naše situacije in prav gotovo ni sedaj čas zanj.

Višja prometna varnost pomembno vpliva na kakovost življenja v neki skupnosti, saj povečuje občutek varnosti in kaže na spoštovanje življenja slehernega člana skupnosti.

Vsaka izguba življenja, huda poškodba s dolgotrajnimi ali trajnimi posledicami, je neprecenljiva izguba za posameznika, njegove bližnje in širšo skupnost. Smrt udeleženca v prometni nesreči pomembno poseže v življenja mnogih ljudi, povzroča bolečino, žalost, posega v potek njihovega življenja, povezave z drugimi, spremenijo se odnosi v družini. Svet nesrečnih ljudi je drugačen od sveta srečnih. Rečejo, da čas celi rane, a hude poškodbe puščajo tudi globoke brazgotine.

Spomin je kdaj dolgotrajni vir bolečine po smrti bližnjega. Lahko pa postane naše intimno, varno zatočišče, ki nas tolaži, kljubuje spoznanju, da nekoga nam ljubega in pomembnega ni več, utrjuje zavest, da je bil, da je njegovo bivanje z nami bilo dragoceno in vredno. Še več. Nekaterim uspe iz tragedije osmisliti svoje spoprijemanje z žalostjo. Mama umrlega med prometno nesrečo je to izrazila v misli: »Včeraj se je to zgodilo drugim, danes nam, jutri se lahko vam. Prizadevajmo se vsi za večjo varnost v prometu, da se to ne bi zgodilo nikomur več.«

Ljubljana, 12.11.2020

dr. Vesna Radonjić Miholič, spec.klin.psih.